

SWEDISH A: LITERATURE – STANDARD LEVEL – PAPER 1
SUÉDOIS A : LITTÉRATURE – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
SUECO A: LITERATURA – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Friday 9 May 2014 (morning)
Vendredi 9 mai 2014 (matin)
Viernes 9 de mayo de 2014 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Du ska analysera *en* av de båda texterna. I din text måste du använda dig av de båda ledfrågorna.

1.

Min första dag som textilarbetare. Jag kommer aldrig att glömma den. Även när jag blir trögtänkt och åderförkalkad ska jag minnas den dagen och oändligheten av andra gråa tusental av dagar och nätter ska liksom krypa in i denna första och största skräckstämningen, äcklet, vanemässigheten. Den ska bli till ett minnesaltare, ett monument över ett misslyckat försök att leva.

Jag var rädd den första dagen när jag lämnade Elnas* lugna krypin för att gå till fabriken. Min självtillit hade fått en ordentlig törn den gången jag blev halvt ihjälsparkad av en liten kraftlös stadspojke. Jag var från landet och kände mig räddhågad och villrådig inför den väldiga staden.

Men jag gick i alla fall. Driven ut av en oklar känsla av äckel och ett naturligt behov att hävda min manlighet och bana en egen väg.

Vi började arbetet klockan halv sju på morgonen och slutade samma tid på kvällen. Två timmars rast och tio timmars arbete. Nog tyckte jag det var ynkligt lite med bara tio timmar. Hemma i Mellangården började arbetsdagen i regel klockan fem och slutade efter kvällsmjölket vid halvniotiden. Jag följde landets traditioner denna min första proletärdag och var vid fabriken före sex. En gäspande portvakt släppte in mig och undrade sömnigt om jag hade dåligt samvete som inte kunde sova om nätterna. Hemma var vi vana att komma i tid. Gick man på bortatröske någon gång och tiden sattes till klockan fem, så räknade bonden i alla fall med att sätta igång vid fyratiden. Det hörde till god sed att komma i tid.

Men i staden var det tydligen annorlunda. Där trodde de att man var idiot eller brottsling om man kom för tidigt till arbetet.

Så denna första dag gapade mot mig en fullständigt människotom fabrik. Den såg inte särskilt inbjudande ut med sina tysta, svartoljiga maskiner och dammiga spindelvävsfönster. Luften var fylld av en skarp brandlukt, som satte sig i näsan. Ett par avfallssäckar hade legat på varann och orsakat självantändning ett par dagar tidigare. Den lukten kan sitta i flera dagar.

Hade jag vetat att just denna fabrik skulle bli min arbetsplats för livet, att jag skulle bli ett halvmänskligt inventarium och livstidstjänare åt dessa tomma skrämmande maskiner, då hade jag väl sprunget min väg från både fabrik och stad innan myllret av övriga arbetare anlät. Men jag tänkte aldrig så långt och det gör väl inte någon annan heller – då gick det aldrig – jag ville ha arbete och utkomst på egen hand. Ville komma från beroendet av Elna och slippa skammen av kvinnofolksgöra.

Det var en smal portal in till fabriken och jag förvånade mig över att ingen olycka hände för arbetarna kom alla på en gång. Fabrikssignalen gnällde till ilsket och befallande och dörren fylldes av människor. Gamlingar, barn, kvinnor och män.

Bland detta myller av svärande, sömniga, skrikande människor stod jag ensam och villrådig. De var mina nya kamrater, men jag kände att mellan dem och mig gapade ett svalg. Jag var från landet, de var stadsbor.

Folke Fridell, ur: *Död mans hand* (1947)

* Elnas: Elna är den kvinna som textens ”jag” är inneboende hos, och som han tidigare hjälpt med visst textilarbete i den lilla vindsskrubb där de bor

- (a) Hur framställer författaren den stora betydelse som den första dagen i den nya fabriken har för berättarjaget?
- (b) Hur använder sig författaren av kontraster för att förstärka skillnaden mellan stad/fabrik och landsbygd?

2.

Tübingen

Av alla trädslag susar poppeln
icke djupast men silvrigast.
Poppelskuggan är tät men smal,
intet för rastande jaktsällskap
5 eller för herdestunder¹.
Dock räcker den mörka strimman
väl åt en ensam skald,
grubblande vid floden, smalaxlad,
övermannad av sanningen
10 mer än av middagshettan.
Gott att lätta på bördan.
Gott att slippa dess atlastyngd²,
gott att sluta sin skådarblick,
gott att somna i silversus
15 vid vattnet, det heligt nyktra.
Men skuggan flyttar sig själlöst
som solurets tunna streck.
Vaknad, på gränsen till solsting,
Hör han det spröda suset
20 – förvandlat, hotfullt, rasslande, övermäktigt –
spränga hans heta huvud.

Anna Greta Wide, ur: *Kyrie* (1960)

¹ herdestunder: kärleksstund

² atlastyngd: I den grekiska mytologin sägs titanen Atlas ha burit upp hela himlen på sina axlar

- (a) Hur byggs bilden av poeten och hans längtan efter sanningen upp?
- (b) Hur använder sig författaren av språk, form och stilfigurer för att förstärka innehållet?